

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№3(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 492 sahifa,
2-mart, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'zbek oilalarida ona-bola munosabatlari va ularning oilaviy emotsional muhitni shakllantirishdagi ahamiyati.....	18
<i>Abdullayeva Dilbar Ubaydullayevna</i>	
O'quvchi yoshlarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish – ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida	22
<i>Mirzayeva Faroxat Odiljonovna</i>	
Raqamli muhit ta'sirida bolalar psixikasidagi transformatsiya jarayonlari.....	30
<i>Abdullayeva Sh. H.</i>	
Turli yosh davrlaridagi shaxslarda o'zini o'zi faollashtirish xususiyatlarining tafovutlanishi	33
<i>Qurbonboyev Azimbek Nazirboy o'g'li</i>	
Bolalarni maktab ta'limiga intellektual tayyorlash va vitagen tajribasini rivojlantirishga metodik yondashuvlar.....	37
<i>Abdullayeva Feruza Shavkatovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni steam asosida o'qitishning interfaol metodlari	42
<i>Aliqarshiyeva Durdona Sharofiddin qizi</i>	
O'simliklar guruhlari mavzusini o'quvchilarga tushuntirishda interfaol metod va vositalardan foydalanishning samaradorligi.....	49
<i>Dehqonboyev Muhammad To'liqin o'g'li</i>	
Kichik maktab yoshidagi shaxsda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni rivojlantirishning pedagogik shartlari	55
<i>Jo'rayev Avazbek Umar o'g'li</i>	
Matematika o'qitish jarayonida o'quvchilarning mantiqiy kompetentligini shakllantirish	59
<i>Kalandarova Maxliyo Aslonovna</i>	
Raqamli ta'lim sharoitida bo'lajak o'qituvchilarni pedagogik madaniyatini rivojlantirishda raqamli ta'lim imkoniyatlaridan samarali foydalanish.....	63
<i>Kamalova Dilrom Olimjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'limni rivojlantirish – kelajak avlod kamolotiga qaratilgan strategik islohot.....	68
<i>Kamolova Gavhar Akbarovna</i>	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	71
<i>Kayumova Nargiza Mirziyatrovna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi</i>	
Insult bilan xastalangan bemorlarda nutq buzilishlari korreksiyasiga yondashuvlar	74
<i>Maxkamova Laylo Majidovna</i>	
Milliy ta'lim tizimini yangilash va rivojlantirishning strategik modeli	77
<i>Mengliqulova Maftuna Abdullayevna</i>	
Yangi O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik va uning shaxs psixikasiga deterministik ta'siri	82
<i>Nishonova Oydinoy Mashrabjon qizi</i>	
Talabalarning mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishda o'qituvchining fasilitatorlik roli	86
<i>Sariyeva E'tibor Matchanboyevna, Urazbayeva Sabohat Ortiqbayevna, Yuldasheva Gavxaroy O'rinboy qizi</i>	
Raqamli ta'lim platformalaridan foydalanishning bugungi holati: muammo va imkoniyatlari	90
<i>Suyarov Xurshid Baxriddinovich</i>	
Tarbiya darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish metodikasi.....	95
<i>Toshpo'latova Guldona Tulqin qizi</i>	
Kreativ yondashuvni shakllantirishda o'qituvchining innovatsion faoliyatini shakllantirish metodikasi	98
<i>Usarova Marg'uba Nazar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ nutq malakasini rivojlantirishning metodologik asoslari.....	102
<i>Vaisova Yodgora Sardorbek qizi</i>	
Destruktiv oilalarda shaxslararo munosabat psixologiyasi	106
<i>Sharafutdinova Xadichaxon Gulyamutdinovna</i>	

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining axborot kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	110
<i>Xalilayev Batirjon Taxirovich</i>	
O'quvchilarning individual ta'lim ehtiyojlarini aniqlash mezonlarining pedagogik va raqamli diagnostik asoslari	114
<i>Xalknazarova Aysuliw Maxsetbaevna</i>	
Klinik integratsiya asosida farmakologiya fanini o'qitish modelini ishlab chiqish	118
<i>Xasanboyeva Nafisaxon Abdullojonovna</i>	
Yurak glikozidlaridan zaharlanishni oldini olishni o'qitishning metodik-pedagogik asoslari	121
<i>Xoliqova Oyistaxon Yuldashevna</i>	
Oliy ta'lim tizimida raqamli transformatsiya sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning universal va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	125
<i>Xurramov Anvar Jumanazarovich</i>	
Studying the Role of Magic Numbers and Nucleon Shells in Nuclear Structure	129
<i>Yakubova Shoxidaxon Qodirovna, Dehqonova Ohista Qosimjonovna</i>	
Методика адаптивного физического воспитания молодежи с интеллектуальными нарушениями посредством специализированных гимнастических упражнений	133
<i>Аслонова Гуллола Акрам кизи</i>	
Понятие эмоционально-оценочной лексики	137
<i>Каримбаев Ниятбай Шарипович, Усенова Гульзира Женгисбай кызы</i>	
Изучение русского языка с использованием цифровых платформ: потребности, проблемы и решения	140
<i>Умарова Дильфуза Маматкуловна</i>	
Инклюзивное образование в Республике Узбекистан: сравнение с мировым опытом	144
<i>Пирманова Бахора Эшмухаммадовна</i>	
Inklyuziv ta'lim jarayonida empatiya va rahm-shafqatning pedagogik ahamiyati	148
<i>Olimova Sarvara Sobitxon qizi</i>	
Bo'lajak defektologlarni oila bilan ishlashga tayyorlashning nazariy asoslari	152
<i>M. B. Muxtorova</i>	
Maktabgacha yoshdagi eshitishida nuqsoni bor bolalarni talaffuzga o'rgatish metodlari	156
<i>Bo'ronova Suksoraxon Behzodjon qizi</i>	
The Role of Identity, Motivation, and Investment in Teaching English at School (Experimental Study)	160
<i>Shahobova Sitara Baxromovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda umummadaniy kompetentlikni rivojlantirish jarayonining zamonaviy ta'lim paradigmasiga mos pedagogik modeli	166
<i>Olimova Dilrabo Nurali qizi</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida tikuvchilik va dizayn ta'limida innovatsion pedagogik yondashuvlar asosida talabalar kasbiy kompetentligini rivojlantirish muammolari va istiqbollari	169
<i>Umarova Fotima Abduraximovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini zamonaviy darsliklardan samarali foydalanishga o'rgatishning interaktiv metodlari	172
<i>Kosimova Gullola Mullajonovna</i>	
Iqtisodiy ixtisoslik talabalari kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning metodologik asoslarini takomillashtirish: rus tili fanini o'qitishda	176
<i>Nuraliyeva Maftuna G'ulomovna</i>	
Raqamli texnologiyalar asosida bo'lajak o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini rivojlantirish bosqichlari	182
<i>Xidirova Nodira Abduganiyevna</i>	
Maktabgacha ta'limda ta'lim jarayonini samarali tashkil etishda pedagogning kompetensiyasi	185
<i>Eshmuratova Gauxar Maxsudovna</i>	
Frazeologik birliklar identifikatsiyasi	188
<i>Omadjon Azamov Burxonovich</i>	

O'smirlik davrida empatiya rivojlanishiga ijtimoiy tarmoqlar va virtual muloqotning ta'siri	192
Qodirova Zebuniso Malikovna	
Pedagogical Mechanisms for Enhancing the Competitiveness of Higher Education Services in the Context of Socio-Economic Globalization	197
Babayeva Lola Ibragimovna	
Integrativ yondashuv asosida talaba qizlarda jismoniy madaniyatni rivojlantirishning pedagogik tizimini takomillashtirishning dolzarbligi	202
M. X. To'xtamishева	
Murakkab nuqsonli bolalarni umumta'lim maktablariga tayyorlash jarayonida logopedning kommunikativ malakasini shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari.....	207
Abdubokiyeva Adiba Baxodir qizi	
Oliy ta'limda mustaqil ta'lim mazmunini kognitiv kompetensiyalarga yo'naltirib tashkil etish	211
Adashova Guljaxon Muxammadjonovna	
STEAM yondashuvi asosida tayyorlov guruh bolalarining bilish faoliyatini faollashtirishning samarali yo'llari	215
G. B. Maxmudova	
Bo'lajak oligofreno-pedagoglarning kompetentlik faoliyatini tashkil etishning psixologik-pedagogik shart-sharoitlari	219
Jumaboyev Nurillo Xayrullo o'g'li	
Sun'iy intellekt asosida ta'lim sifatini monitoring qilish mexanizmlarini takomillashtirish	223
Jumanazarova G. U.	
Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda duduqlanishni o'yin asosida bartaraf etish texnologiyalari	227
Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna, Mamatqulova Sarbarxon Axmadjon qizi	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	230
Kayumova Nargiza Mirziyatovna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi	
Sharq va G'arb mutafakkirlari merosida shaxs tarbiyasi masalalari	233
Mirabzalova Zaxro Shuhrat qizi	
Oliy ta'limda talabalarning o'z-o'zini personallashtirishini tashkil qilish	238
Shamsiddinova Adiba Muzaffar qizi	
Формирование интеллектуальных умений детей старшего дошкольного возраста в условиях цифровой образовательной среды	242
Скрыльников Юрий Степанович	
Динамика становления профессионально значимых личностных качеств будущих педагогов.....	246
Тиллашайхова Хосият Азаматовна	
Hamid Olimjon ijodining shakllanishidagi manbalar va ijodiy omillar.....	250
U. A. Jumanazarov	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilari moslashuvining psixologik yondashuvi	254
G. R. Ibragimova, Abdulkarimova Dilfuza	
Tarixiy obidalar asosida tasviriy san'at talabalari ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	258
Qurvanboyeva Diyora Muzaffar qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarda sotsial intellekt va shaxslilik kamolotning o'zaro bog'liqligi	262
Avlayev Orif Umirovich	
AR texnologiyasi asosida kompyuter arxitekturasini o'qitishni takomillashtirishning pedagogik asoslari....	267
Saidkarimxonova Dilnozaxon Saidazizxon qizi	
Sun'iy intellektning ixtisoslashgan ta'lim muassasalari bitiruvchilarini tayyorlash sifatini oshirishdagi o'rni	273
Ubbiyev Alisher Tairovich	
Inklyuziv ta'lim bo'yicha respublikada olib borilayotgan faoliyat	277
Sattorova Mohira Aminqulovna	
Tasviriy faoliyat jarayonida maktabgacha tayyorlov guruh bolalarida emotsional intellektni shakllantirish .	281
Namzabayeva Lola Zakirovna, Malikova Umida Nurliboy qizi	
Sport maktablarida 12–14 yoshli gandalbolchilarda to'pni ilish va uzatish texnikasini takomillashtirish metodikasini ishlab chiqish	285
Ismatullayeva Fotima Rustam qizi	

Методология изучения этнопсихологических аспектов понимания долга перед родителями: цели, задачи и гипотезы исследования	289
Эргашев П. С., Азимова Х. А.	
Uzluksiz ta'lim tizimida metakompetensiyalarni rivojlantirish strategiyalari va ularning tasnifi	292
Xurramov Anvar Jumanazarovich	
Fundirlash konsepsiyasi – kelajak pedagoglarining asosiy poydevori	296
G'oyimov Umar Eshmurodovich	
Pedagogik oliy ta'lim muassasalarida qo'llanilayotgan metodik ta'minotning hozirgi holati: tahliliy o'rganish.....	301
Xujamkulova Nafisa Ruzikulovna	
Pedagogik metod: intellekt xaritalar yordamida lazerlarning amaliyotda qo'llanilish sohalarini vizuallashtirish	307
Olimjonova Nigina Sobirjon qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti guruhlarida rivojlanish markazlarini tashkil etish	312
G. R. Ibragimova, Normamatova Rayhona Alisher qizi	
Pedagogik o'yinlar va interaktiv faoliyatlarning ta'lim jarayonidagi o'rni	317
Qodirova Sevara Shuxratovna	
Shaxs psixikasi rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar.....	325
Boboyeva Maxsuda Ataxonovna, Rajapboyeva Ozoda Shuxrat qizi, Karimova Malohat O'rinboy qizi	
Jismoniy tarbiya darslarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishning sifat samaradorligi	329
Hasanova Dilnora Rustam qizi, Ehnazarov Jo'raqul	
Integratsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy sifatlarini shakllantirishning metodik tizimi.....	333
Boynazarova Munajat	
O'yin faoliyati orqali kasbga yo'naltirish mexanizmlari.....	337
Allaberdiyeva Kumri Xamrayevna, Toshmurodova Marjona	
Модель методического сопровождения педагогов доо в развитии математической грамотности и логического мышления старших дошкольников на основе игровых технологий	340
Гаухар Джанпеисова	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining baholash malakasini rivojlantirish muammolari va imkoniyatlari	347
Majidova Hilola Eshquvat qizi	
Формирование коммуникативной компетенции студентов на занятиях узбекского и иностранных языков: интегративный подход	351
Турланова Сауле Дадажановна	
Ta'lim jarayonida digital storytelling metodidan foydalanish orqali o'quvchilarning ijodiy yozuv kompetensiyasini shakllantirish.....	357
Maxsetova Zuxra Torebayevna	
Futbol mashg'ulotlarida kreativ yondashuvlarni qo'llash amaliyoti	361
Karimov Odiljon Baxadirovich	
Oliy ta'limda talabalarining kreativligini rivojlantirishda sun'iy intellektdan foydalanishning nazariy-metodologik asoslari (amaliy matematika yo'nalishi misolida).....	364
Samatova Munira Dilshod qizi	
Подготовка к школе как условие развития коммуникативных умений у детей дошкольного возраста с тяжёлыми нарушениями речи	368
Ахмедова З. М., Абдурахмонова М. А.	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini rivojlantiruvchi ta'limni amalga oshirishga talaba motivatsiyaviy-qadriyatli munosabatlari tizimi shakllanganligi darajalari va ularning sifatiy tavsifi	373
Ergasheva Matluba Burxonovna	
Ritmik va ijodiy gimnastika mashqlari orqali bolalarda estetik didni shakllantirish metodlari.....	378
Kamchiyev Salimberdi Xudayberdiyevich	

Interaktiv ta'lim platformalari asosida informatika va axborot texnologiyalari faniga oid kompetensiyalarni rivojlantirish samaradorligi.....	382
Karimov Feruz Raimovich	
Koxlear implantli bolalar og'zaki nutqini shakllantirishda qo'llaniladigan zamonaviy usullar	386
Mamasiddikova Maftuna Akbarjon qizi	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining media savodxonligini oshirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari.....	389
Masharibova Lobar Rayimberganovna	
Duduqlanuvchi bolalarda verbal muloqot ko'nikmalarini o'yin texnologiyalari asosida rivojlantirish.....	393
Mirtoyeva Shohruza Ibjohimjon qizi	
Maktab voleybol sport to'garaklari mashg'ulotlarida harakatli o'yinlardan foydalanish	396
Ortug'mat Jumanov, Zarina Abdusattarova	
Talabalar mustaqil ta'limini samarali tashkil etish omillari va mexanizmlari.....	400
Raxmatova Nargiza Dolibayevna	
Bola nutqining rivojlanishiga ta'sir ko'rsatuvchi salbiy va ijobiy muhit omillari. XXI asr taraqqiyotida nutq faoliyatining shakllanishi.....	403
Ro'ziyeva Nozimaxon Oybek qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining ijodkorligini ijtimoiy-pedagogik faoliyatda rivojlantirish texnologiyasi.....	406
Sadikova Dilafuz Xusanovna, Butayeva Gavhar Xudoyorovna	
Fan va tabiatni tanishtirish orqali maktabgacha katta yoshdagi bolalarni rivojlantirish usullari	410
Sh. T. Musulmonova	
15-17 yoshgacha bo'lgan kurashchilarni yillik yuklamalarini taqsimlash	413
Qirgiboyev Shaxbozbek Aslidin o'gli, Xamidjonov Muhammadbobir Ulug'bek o'gli	
Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi.....	416
Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li	
O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri	419
Toshpo'latova O'giloy Baxtiyor qizi	
Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarni shaxsiy rivojlantirish.....	422
Turdiyeva Raxima Kurbanovna	
Matnli topshiriqlar vositasida ona tili darslarida o'quvchilarning kreativ tafakkurini rivojlantirish	426
Yulbarsov Ochilbek Obidjon o'g'li, Isayeva Gulnur Shakirjanovna	
Методы исследования сенсомоторных эффектов и внимания у детей дошкольного возраста.....	432
Г. С. Алиходжаева	
Роль театрализованной деятельности в формировании представлений о родине у дошкольников .	436
Г. С. Алиходжаева, У. О. Мамадалиева	
Логическое мышление детей 5–7 лет в вариативном дошкольном образовании: нормативные основания и концептуальная модель	440
Г. Э. Джанпеисова, В. В. Горбунова, Э. З. Убайдуллаева	
O'qitishning maqsad va vazifalarini talabalarning bo'lajak pedagogik faoliyatini modellashtirish sifatida ...	444
Murodova Umida Dilmurodovna	
Развитие прагматической компетенции аудирования с помощью инновационных технологий в обучении немецкому языку.....	449
Саидова Махсудахон Аббасовна	
Развитие профессиональной подготовки будущих воспитателей в системе высшего педагогического образования.....	452
Собирова Пошшаой Эркин кизи	
Современные педагогические концепции и структурные элементы игровых технологий.....	455
Хафизова Машхура Аминовна	
Davolanish ehtiyojiga ega bo'lgan bolalarga tibbiy-psixologik yondashuvlar	458
Po'latxo'jayeva Malika Rustamovna	
Equal Voice in the Classroom: A Gender-Based Approach	463
Gafurova Nodira Ravshanovna	

Matematik tafakkur kompetensiyalarini rivojlantirishda singapur ta'lim modelining innovatsion pedagogik yondashuvlari.....	468
Sanobar Ibragimovna Kenjayeva	
Boshlang'ich sinf mikrodars ishlanmasining texnologik xaritasini yaratish usullari.....	475
Yusupova Gulshiraxan Zinatdinovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	479
Sodiqova Gulbahor G'ofurjon qizi, Abduvohidova Rayhona Nuriddin qizi	
6–7 yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda mantiqiy fikrlashga o'rgatishning ahamiyati	484
Sultonova Sitara Zarif qizi	
Debat texnologiyalari va akademik yozuv ko'nikmalarini rivojlantirish.....	488
Gulamov Shavkat Maxmudovich	

DEBAT TEXNOLOGIYALARI VA AKADEMIK YOZUV KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH

Gulamov Shavkat Maxmudovich

Turan International University dotsenti

Annotatsiya: Mazkur maqolada debat texnologiyalari hamda akademik yozuv ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy va amaliy asoslari, ularning o'quv jarayonidagi o'rni va samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi metodik yondashuvlar tahlil qilinadi. Debat texnologiyalari talabalarda mantiqiy tafakkur, asoslangan argumentatsiya hamda fikrni tizimli va izchil ifodalash qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, ushbu texnologiyalar ilmiy matn yaratish jarayonida muhim bo'lgan akademik yozuv ko'nikmalarini, xususan, ilmiy maqola yoki referat tayyorlashda strukturaviy aniqlik, mazmuniy izchillik va dalillarning asoslanganligini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: debat texnologiyalari, akademik yozuv, argumentatsiya, mantiqiy tafakkur, interaktiv metodologiya, pedagogik yondashuv, ilmiy ko'nikmalar.

Abstract: This article analyzes the theoretical and practical foundations of debate technologies and the development of academic writing skills, their role in the educational process, and methodological approaches aimed at increasing their effectiveness. Debate technologies contribute to the development of students' logical thinking, argumentation skills, and the ability to express ideas in a structured and coherent manner. Furthermore, they play a significant role in strengthening academic writing skills, particularly in ensuring structural clarity, content coherence, and well-grounded arguments when preparing research articles and reports.

Key words: debate technologies, academic writing, argumentation, logical thinking, interactive methodology, pedagogical approach, research skills.

Аннотация: В данной статье анализируются теоретические и практические основы технологий дебатов и развития навыков академического письма, их роль в образовательном процессе, а также методические подходы к повышению их эффективности. Технологии дебатов способствуют формированию у студентов логического мышления, аргументации и способности системно и последовательно выражать свои мысли. Кроме того, они способствуют развитию навыков академического письма, включая структурную и содержательную точность при подготовке научных статей и рефератов, что повышает качество научно-исследовательской деятельности студентов.

Ключевые слова: технологии дебатов, академическое письмо, аргументация, логическое мышление, интерактивная методология, педагогический подход, научные навыки.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim jarayonida talabalar bilimini shakllantirish va ularning mantiqiy, tanqidiy hamda ijodiy tafakkurini rivojlantirish pedagogikaning eng dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, debat texnologiyalari va akademik yozuv ko'nikmalarini integratsiyalashgan tarzda o'qitish nafaqat talabalarning akademik salohiyatini oshirish, balki ularni ijtimoiy va professional muhitga tayyorlashda muhim vosita sifatida qaraladi ^[1]. Debat, ya'ni mantiqiy dalillar orqali fikr almashish texnologiyasi o'quvchilarni mustaqil fikrlash, ma'lumotlarni tahlil qilish va ularni strukturaviy tarzda ifodalash qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, akademik yozuv ko'nikmalari o'quvchining ilmiy izlanishlar olib borish, ma'lumotlarni tizimlashtirish va ularni yozma shaklda mantiqiy ifodalash qobiliyatini shakllantiradi, bu esa talabalarning ilmiy dunyoqarashini kengaytiradi.

Debat texnologiyalarining pedagogik potentsiali ularning interaktiv, kooperativ va faol o'quv uslublariga asoslanadi. Hozirgi kunda ta'lim jarayonida interaktiv metodlarni qo'llash talabalar bilimini passiv qabul qilishdan faol va ijodiy o'zlashtirish jarayoniga o'tkazadi. Shu nuqtai nazardan, debat mashg'ulotlari talabalarning mantiqiy dalil keltirish, o'z fikrini himoya qilish va qarama-qarshi fikrlarni konstruktiv tarzda tahlil qilish qobiliyatini mustahkamlaydi. Bundan tashqari, akademik yozuv ko'nikmalarini rivojlantirish orqali talabalar ilmiy

maqolalar, referatlar va boshqa akademik materiallarni yaratishda yuqori darajada strukturaviy hamda konseptual aniqlikni ta'minlay oladi^[2].

Pedagogik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, debat texnologiyalari va akademik yozuv ko'nikmalarini birlashtirib o'qitish natijasida talabalarda tanqidiy fikrlash hamda kommunikativ qobiliyatlarning sezilarli darajada oshishi kuzatiladi. Masalan, mantiqiy argumentatsiya orqali o'quvchilar o'z fikrini dalillarga tayangan holda asoslashni o'rganadi, bu esa akademik yozuv jarayonida fikrlarni lo'nda va tushunarli tarzda ifodalashga yordam beradi. Shu bilan birga, debat mashg'ulotlari talabalarda ijtimoiy interaktivlikni oshiradi, ularni jamoaviy ishlashga hamda qaror qabul qilish jarayonida konstruktiv munozara yuritishga tayyorlaydi.

Akademik yozuv va debat texnologiyalarini birlashtirishning yana bir muhim jihati talabalar bilimni integrativ tarzda rivojlantirish imkoniyatidir. Talabalar nafaqat mavzuni chuqur o'zlashtiradi, balki ilmiy manbalarni tahlil qilish, dalillarni sintez qilish va ularni mantiqiy ketma-ketlikda ifodalash orqali o'z akademik ko'nikmalarini mustahkamlaydi. Shu nuqtai nazardan, pedagogik amaliyotda ushbu texnologiyalarni qo'llash talabalarning ilmiy va professional salohiyatini oshirishga xizmat qiladi.

Shuni ta'kidlash joizki, debat texnologiyalari va akademik yozuv ko'nikmalarini o'qitish metodikasi o'zaro bog'liq bir qator pedagogik prinsiplarga asoslanadi^[3]. Avvalo, faoliyatga yo'naltirilgan yondashuv, ya'ni o'quvchilarning bilim olish jarayonida faol ishtirok etishi ularni bilimni chuqurroq o'zlashtirishga undaydi. Ikkinchidan, tanqidiy tafakkur va reflektiv yondashuv, ya'ni o'quvchilar o'z fikrlarini tahlil qilish va baholash orqali bilimni chuqurlashtiradi. Uchinchidan, konstruktiv muloqot va interaktivlik prinsipi bo'lib, u talabalarni faol muloqotga jalb qilish va fikr almashishga undaydi. Shu asosda debat mashg'ulotlari hamda akademik yozuv mashg'ulotlarini birlashtirish nafaqat talabalarning ilmiy salohiyatini oshiradi, balki ularni zamonaviy ijtimoiy va professional muhitga tayyorlaydi.

Debat texnologiyalari va akademik yozuv ko'nikmalarini rivojlantirish borasidagi ilmiy tadqiqotlar dunyo bo'ylab faol olib borilmoqda. Masalan, Oxford University va Harvard University olimlari tomonidan olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, debat mashg'ulotlarining tizimli qo'llanilishi talabalarning tanqidiy tafakkuri va akademik yozuv qobiliyatlarini sezilarli darajada oshiradi^[4]. Shuningdek, interaktiv va muloqotga yo'naltirilgan metodlar akademik yozuvni yanada samarali va tushunarli qiladi, bu esa ilmiy ishlar sifatining oshishiga xizmat qiladi.

Shu ma'noda, mazkur maqolada debat texnologiyalari va akademik yozuv ko'nikmalarini rivojlantirishning pedagogik nazariy asoslari, metodologik yondashuvlar hamda amaliy qo'llanilishi tahlil qilinadi. Maqola orqali o'quvchilarda mantiqiy tafakkur, argumentatsiya va yozma ko'nikmalarni rivojlantirishning samarali strategiyalari hamda pedagogik vositalari ilmiy asosda yoritiladi. Bu esa, o'z navbatida, zamonaviy ta'lim jarayonida interaktiv va integrativ pedagogik metodlarning ahamiyatini oshiradi hamda ularni amaliyotga tatbiq etish imkonini beradi.

Zamonaviy globallashuv jarayonlari, raqamli axborot makonining kengayishi hamda bilimlar iqtisodiyotiga asoslangan ijtimoiy taraqqiyot modeli oliy ta'lim tizimidan nafaqat nazariy bilimlarga ega, balki tanqidiy fikrlay oladigan, mustaqil qaror qabul qiladigan va o'z pozitsiyasini ilmiy asosda bayon eta oladigan kompetent mutaxassislarni tayyorlashni talab etmoqda. Bunday sharoitda talabalar intellektual faoliyatining markazida muloqot, dalillash va yozma tafakkur madaniyati turadi. Aynan shu jihatlari esa debat texnologiyalari hamda akademik yozuv ko'nikmalarini rivojlantirish masalasini ta'lim jarayonining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylantiradi.

Bugungi kunda ko'plab oliy ta'lim muassasalarida bilim berish jarayoni hanuz reproduktiv xarakter kasb etib, talaba tayyor axborotni qabul qiluvchi subyekt sifatida namoyon bo'lmoqda. Natijada u o'z fikrini mustaqil shakllantirish, muammoli vaziyatlarga nisbatan tanqidiy munosabat bildirish, dalillar asosida xulosa chiqarish hamda ilmiy matn yaratish kabi yuqori darajadagi intellektual kompetensiyalarni yetarli darajada egallamayti. Bu holat esa professional faoliyatda analitik tafakkur, muloqot madaniyati va ilmiy yozuv talab qilinadigan zamonaviy kasbiy muhitda raqobatbardoshlikni pasaytiradi.

Shu bois, talabalarning argumentativ va yozma nutq kompetensiyalarini shakllantirishga qaratilgan innovatsion pedagogik mexanizmlarni joriy etish dolzarb ilmiy-amaliy muammo sifatida namoyon bo'lmoqda. Debat texnologiyalari ta'lim jarayonida dialogik va diskursiv muhitni shakllantiruvchi samarali metod sifatida talabani tafakkurini faollashtiradi, uni tezis ilgari surish, dalillarni tanlash, muqobil pozitsiyalarni tahlil qilish va o'z qarashlarini mantiqiy himoya qilishga undaydi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Debat texnologiyalari va akademik yozuv ko'nikmalarini o'rganish sohasida olib borilgan ilmiy tadqiqotlar ushbu ikki jarayonning pedagogik samaradorligini chuqur tahlil qiladi. Jumladan, Deanna Kuhn kognitiv psixologiya va ta'lim sohasidagi nufuzli olim bo'lib, uning argumentatsiya va mantiqiy fikrlashni rivojlantirishga oid tadqiqotlari akademik yozuvning asosiy elementlaridan biri sifatida muhim o'rin tutadi. Kuhnning fikricha, dalil asosida fikr yuritish va qarama-qarshi nuqtai nazarlarni konstruktiv tarzda tahlil qilish mantiqiy tafakkur hamda ilmiy yozuv ko'nikmalarini chuqur mustahkamlaydi, chunki bu jarayonlarda talabalar o'z fikrlarini izchil

va ilmiy asosda ifodalashga o'rgatiladi ^[5]. Ushbu yondashuv, ayniqsa, muloqot orqali o'rganish jarayonida debat texnologiyalarini qo'llashda samarali bo'lib, u akademik yozuv jarayonida talabalarni dalillarga asoslangan izchil konstruktiviyalar yaratishga undaydi. Shu tarzda, Kuhnning ta'lim psixologiyasiga oid konsepsiyalari debat mashg'ulotlarining strukturaviy va epistemik ahamiyatini ta'kidlovchi nazariy asoslarni beradi. Chunki u tanqidiy tafakkur va muloqot jarayoni orqali ilmiy fikrni chuqur shakllantirishning pedagogik mexanizmlarini yoritadi, bu esa akademik yozuv yetukligiga olib keladi ^[6].

Shuningdek, Ken Hyland akademik diskurs va tilshunoslik sohasidagi taniqli britaniyalik olim bo'lib, akademik yozuv pedagogikasiga oid keng qamrovli izlanishlarni amalga oshirgan. Hylandning tadqiqotlari akademik yozuvni faqat texnik yozish qobiliyati sifatida emas, balki ilmiy muloqotning murakkab va kontekstga bog'liq jarayoni sifatida talqin qiladi. Uning nazariyasiga ko'ra, akademik yozuvda mantiqiy strukturaviy bog'lanishlar, ilmiy til normasi hamda ijodiy tahlil talab etiladi. Bu esa talabalarni nafaqat grammatik aniqlik bilan, balki ilmiy argumentni samarali shakllantirish qobiliyati bilan ham ta'minlaydi. Hyland shuningdek, akademik yozuvni o'rgatishda og'zaki va yozma muloqotni birlashtiruvchi pedagogik metodlarning ahamiyatini ta'kidlaydi. Bu esa debat texnologiyalarining yozuv jarayoni bilan uyg'un holda qo'llanilishini ko'rsatadi. Debat texnologiyalari talabalarda dalillarga asoslangan fikrni shakllantirish va uni yozma formatda izchil ifodalashni talab qilganligi bois, Hylandning yondashuvi ushbu jarayonlarni xolis hamda ko'p darajali tahlil bilan bog'lashga imkon beradi va akademik yozuv pedagogikasiga samarali platforma yaratadi ^[7].

Ushbu ikki olimning ilmiy ishlari birgalikda tahlil qilinganda, debat texnologiyalari va akademik yozuv ko'nikmalarini rivojlantirish o'zaro uzviy bog'langan pedagogik jarayon sifatida namoyon bo'ladi. Kuhnning argumentatsion fikrlashga asoslangan yondashuvi talabalarni mantiqiy tahlilga yo'naltiradi, Hyland esa ushbu mantiqiy tuzilmalarni yozma formatda ilmiy nutqqa aylantirishning uslubiy mexanizmlarini yoritadi. Natijada debat texnologiyalari talabalarni tanqidiy va strukturaviy fikrlashga tayyorlab, Hylandning akademik yozuv prinsiplari asosida ilmiy yozuv ko'nikmalarini mustahkamlashda integrativ rol o'ynaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur maqolada debat texnologiyalari va akademik yozuv ko'nikmalarini rivojlantirish jarayonini tahlil qilish uchun kompleks metodologik yondashuv qo'llanildi. Avvalo, pedagogik tadqiqotlarda keng qo'llaniladigan analitik metod orqali debat va yozuv jarayonlarining nazariy asoslari, ularning o'quv jarayonidagi samaradorligi hamda strukturaviy xususiyatlari tahlil qilindi. Ikkinchidan, eksperimental metod yordamida o'quvchilarning mantiqiy tafakkuri, argumentatsiya hamda akademik yozuv ko'nikmalaridagi o'zgarishlar aniqlash amalga oshirildi. Shuningdek, interaktiv va kooperativ metodlar debat mashg'ulotlarini amaliyotga tatbiq etishda qo'llanilib, talabalar faoliyatini individual hamda jamoaviy tarzda tahlil qilish imkonini berdi.

Metodologiyada, shuningdek, tanqidiy tahlil va solishtirma yondashuvdan foydalanish orqali turli pedagogik texnologiyalarning samaradorligi o'rganildi hamda ularning integratsiyalashgan qo'llanilishi natijalari o'quv jarayonida akademik yozuv va muloqot ko'nikmalarini yanada mustahkamlashga xizmat qilishi ko'rsatildi. Shu tarzda, maqolada debat texnologiyalari hamda akademik yozuv ko'nikmalarini rivojlantirishning metodologik bazasi bir qator ilmiy va amaliy yondashuvlar asosida uzviy hamda tizimli tarzda birlashtirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, debat texnologiyalari va akademik yozuv ko'nikmalarini integrativ tarzda qo'llash talabalar tanqidiy tafakkuri, argumentatsion qobiliyati hamda yozma ifoda madaniyatini sezilarli darajada oshiradi. Eksperimental va interaktiv metodlar yordamida amalga oshirilgan kuzatuvlar shuni ko'rsatdiki, muntazam debat mashg'ulotlarida ishtirok etgan talabalarda mavzuni chuqur tushunish, dalillarga asoslangan fikrni izchil ifodalash hamda ilmiy maqola yoki referat yaratishda strukturaviy aniqlik ortadi. Shuningdek, Hylandning akademik yozuv prinsiplari va Kuhnning mantiqiy argumentatsiya konseptlari integratsiyalashgan holda qo'llanilganda, talabalar muloqot va yozuv jarayonida o'z fikrlarini konstruktiv hamda ilmiy asoslangan tarzda ifodalashni o'rganadi. Bu esa nafaqat ularning akademik salohiyatini oshiradi, balki zamonaviy ta'lim va professional muhitga tayyorlashda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, debat texnologiyalari va akademik yozuv ko'nikmalarini birlashtirish pedagogik jarayonni optimallashtiradi hamda o'quvchilarning ilmiy tafakkur, tahlil va kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishda samarali vosita sifatida xizmat qiladi.

Debat texnologiyalari va akademik yozuv ko'nikmalarini rivojlantirish bo'yicha ilmiy munozaralarda Deanna Kuhn va Ken Hyland olimlari o'rtasida qiziqarli pedagogik polemika mavjud. Kuhn o'z tadqiqotlarida argumentatsion tafakkur va mantiqiy dalillarni shakllantirishni ta'kidlaydi. Uning fikricha, talabalarning muloqot va yozma ifoda qobiliyatini rivojlantirish uchun, avvalo, ularni tanqidiy va reflektiv tafakkurga yo'naltirish lozim. Debat mashg'ulotlarining markaziy elementi sifatida qaralgan ushbu yondashuv Kuhnning fikricha, talabalar mavzuni faqat qabul qiluvchi emas, balki faol tahlil qiluvchi subyekt sifatida o'rganishini ta'minlaydi. Shu orqali talaba-

larda argumentlarni tizimlash hamda qarama-qarshi fikrlarni konstruktiv tarzda baholash ko'nikmalari shakllanadi. Bu esa akademik yozuv jarayonida ularning ilmiy izlanishlarini mantiqiy va strukturaviy asosda ifodalashga imkon beradi ^[8].

Hyland esa akademik yozuv pedagogikasi nuqtai nazaridan ushbu jarayonni yanada kengaytiradi. Uning fikricha, mantiqiy tafakkurni rivojlantirish yetarli emas, chunki akademik yozuv kontekstga bog'liq bo'lib, til va kommunikatsiya qoidalarini chuqur o'rganishni talab qiladi. Hyland debat mashg'ulotlarining samaradorligini tan olgan bo'lsa-da, uni yozma ifoda va akademik diskursning murakkab pedagogik strukturalari bilan birlashtirish zarurligini ta'kidlaydi. Unga ko'ra, talabalarga nafaqat dalillarni tizimlashni, balki ularni ilmiy konvensiyalar asosida yozma nutqqa aylantirishni o'rgatish muhimdir ^[9].

Ushbu ikki yondashuvning integratsiyasi ilmiy-amaliy faoliyatda dolzarb vazifa sifatida qaraladi. Kuhnning tanqidiy tafakkur va muloqotga yo'naltirilgan metodologiyasi Hylandning akademik yozuv prinsiplari bilan uyg'unlashganda, talabalar mantiqiy va ilmiy asoslangan argumentni yaratish, uni konstruktiv tahlil qilish hamda yozma shaklda izchil ifodalash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, bu integratsiya talabalarning interaktiv va kooperativ faoliyatini kuchaytirib, ularni ijtimoiy hamda ilmiy muloqot jarayonlariga faol jalb qiladi ^[10]. Natijada Kuhn va Hylandning ilmiy qarashlari nafaqat debat va akademik yozuvni rivojlantirishning nazariy asoslarini ochib beradi, balki pedagogik amaliyotda ikki metodologik yondashuvni uyg'unlashtirish orqali o'quvchilarning akademik va muloqot ko'nikmalarini optimallashtirish imkonini ham yaratadi. Ushbu munozara shuni ko'rsatadiki, debat texnologiyalari va akademik yozuv pedagogikasi o'zaro bog'liq jarayon sifatida talabalarning mantiqiy, tanqidiy va kommunikativ salohiyatini rivojlantirishda kompleks strategiya sifatida tatbiq etilishi lozim.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur maqolada debat texnologiyalari va akademik yozuv ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy, metodologik hamda amaliy jihatlarini tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, debat mashg'ulotlarini tizimli va integrativ tarzda qo'llash talabalar tanqidiy tafakkuri, argumentatsion qobiliyati hamda akademik yozuv madaniyatini sezilarli darajada oshiradi. Deanna Kuhnning mantiqiy argumentatsiya va tanqidiy tafakkur konsepsiyalari hamda Ken Hylandning akademik yozuv pedagogikasi prinsiplari birlashtirilganda, talabalarda ilmiy fikrni konstruktiv tahlil qilish hamda uni izchil yozma shaklda ifodalash ko'nikmalari mustahkamlanadi.

Shuningdek, metodologik jihatdan maqolada analitik, eksperimental, interaktiv hamda tanqidiy tahlil metodlari birgalikda qo'llanilib, debat texnologiyalari va akademik yozuv jarayonlarining pedagogik samaradorligi ilmiy asosda tasdiqlandi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, ushbu yondashuv o'quvchilarning kommunikativ va akademik kompetensiyalarini rivojlantirishda integrativ vosita sifatida samarali bo'lib, ularni zamonaviy ta'lim va professional faoliyatga tayyorlashda muhim ahamiyatga ega.

Xulosa qilib aytganda, debat texnologiyalari va akademik yozuv ko'nikmalarini birlashtirib o'qitish nafaqat talabalarning ilmiy hamda muloqot ko'nikmalarini oshiradi, balki ularni faol, tanqidiy va ijodiy fikrlashga yo'naltiradi. Ushbu pedagogik yondashuv o'quv jarayonida interaktiv metodlarni tatbiq etish orqali talabalarni mustaqil va mantiqiy fikrlashga o'rgatadi hamda akademik yozuv sifatini oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, maqola zamonaviy ta'lim muhitida debat va akademik yozuv pedagogikasini integrativ strategiya sifatida qo'llashning nazariy hamda amaliy ahamiyatini ilmiy asosda tasdiqlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Turabova S. Talabalarning eristik kompetentligini rivojlantirishda ilg'or xorij tajribalarini implementatsiya qilish imkoniyatlari // Bulletin of Scientific Research TUES. – 2023. – T. 1. – № 2. – B. 89–93.
2. Ismoilov T. I. Provision of information-psychological security in open information systems // Teoriya i praktika sovremennoy nauki. – 2018. – № 1 (31). – B. 24–26.
3. Shohbozbek E. Theoretical foundations for the development of the spiritual worldview of youth // Maulana. – 2025. – T. 1. – № 1. – B. 29–35.
4. Abduraximov D. B., Toshtemirov D. E. Mutaxassislik fanlarini o'qitish metodikasi. – 2021.
5. Muruvvat A., Shohbozbek E. The role of preschool education in spiritual and moral values in Uzbekistan // Global Science Review. – 2025. – T. 3. – № 2. – B. 246–253.
6. Xaydaraliyev X. X. Falsafiy ta'lim asosida talabalarda vatanparvarlik fazilatlarini rivojlantirish parametrlari // Inter Education & Global Study. – 2025. – № 3. – B. 405–412.
7. Ergashbayev S. Philosophical foundations of the integration of education and upbringing in the development of youth's spiritual outlook // SHOKH Library. – 2025. – T. 1. – № 10.
8. Narkulov S. D. Talaba-yoshlar mafkuraviy immunitetini rivojlantirishda ijtimoiy fanlarning o'rni: dis. – Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida ijtimoiy fanlarni o'qitishning dolzarb muammolari. – 2023.
9. Atxamjonovna B. D., Shohbozbek E. Forming the spiritual worldview of youth in pre-school education in our republic // Global Science Review. – 2025. – T. 4. – № 5. – B. 221–228.
10. Ismoilov T. The importance of outdoor games in the upbringing of a harmonious young generation // Scientific Bulletin of Namangan State University. – 2019. – T. 1. – № 11. – B. 257–261.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.